

A R C H I V A R I A .

5 JAAR VOGELWERK GROEP DE KEMPEN, DUS.....

5 JAAR FANATIEK GEVOGEL!!!!

Dat de titel van dit stukje zonder meer op waarheid berust kun je pas echt goed ondervinden als je de stapels logboeken en aantekenboekjes van de diverse V.W.G.-leden wilt gaan uitwerken t.b.v. het archief. Sommige mensen weten zelfs 2 of 3 van die dikke pillen in een jaar tijd vol te krijgen. Nee, wat dat betreft mogen we niet klagen!!!!

Maar wat is er nu in die 5 jaar tijd zoal waargenomen?, zijn er opvallende verschillen te zien als we de verzamelde gegevens vergelijken met die van 10 jaar gekeden?, Zijn er in die 5 jaar tijd nog niet eerder nog niet eerder waargenomen soorten voor de Kempen gezien?....etc.,etc.

Om een inzicht te krijgen of het "vogellustrum" van '74 tot en met '79 nu een afwijkende, bijzondere, of normale periode geweest is zal ik hieronder enkele opmerkelijke constateringën geven die opvallen bij vergelijking met de jaren '59 t/m '64.

Vooraf zal een lijst worden weergegeven met daarin verwerkt de waarnemingsaantallen van de minder algemene soorten waarvan vergelijkingsmateriaal in de Avifauna van Noord-Brabant voorhande was.

Waarom 1959 t/m 1964 als vergelijkingsperiode? In deze jaren vond onder andere evenals in de eerste 5 levensjaren van de V.W.G. een zeer strenge winter en een enorm warme, droge zomer plaats, en wel resp. in 1963 en 1960. Zonder twijfel hadden deze weersomstandigheden grote invloed op het voorkomen, van bepaalde vogelsoorten, zowel direct als indirect. Denk bijvoorbeeld maar eens aan de steltlopers die zowel in de zomer van '60 als in de zomer van '76 in grote aantallen werden waargenomen op de grotendeels uitgedroogde, slibberige heidevennen.

Bij het lezen van onderstaande moet er rekening mee gehouden worden dat de waarnemingsintensiteit jaarlijks groter geworden is door de steeds stijgende belangstelling voor het vogelen, wat als logisch gevolg met zich meebrengt dat de waarnemingsaantallen per soort in de periode '74 t/m '79 groter zullen zijn als die uit de periode '59 t/m '64. Alleen het voorkomen als niet-broedvogel zal bekeken worden.

SOORT:AANTAL WAARNEMINGEN IN DE KEMPENTOTAAL BRA-

'59/'64

'74/'79 buiten '59/'64

BANT VOOR '67

uit avifauna.

=====				
Parelduiker	2	1	1	6
Roodkeelduiker	2	1	4	11
Roodhalsfuut	2	4	1	17
Kuifduiker	4	2	-	10
Jan van gent	-	1	-	7
Kleine zilverreiger	-	2	-	5
Grote zilverreiger	2	-	3	6
Kwak	3	-	-	6
Zwarte ooievaar	2	5	2	14
Krooneend	3	3	-	13
Toppereend	4	3	3	15
Witoogeend	4	2	3	14
Yseend	-	1	1	4
Grote zeezeend	2	2	-	9
Zwarte zeezeend	1	5	-	11
Eidereend	-	3	-	8
Grote zaagbek	3	15	-	?
Middelste zaagbek	1	3	2	6
Bergeend	2	38	5	17
Casarca	2	4	-	2
Rotgans	2	2	1	4
Brandgans	6	3	-	15
Rode wouw	5	38	1	27
Zwarte wouw	6	18	1	20
Arendbuizerd	-	1	-	-
Zeearend	4	1	?	?
Roodpootvalk	-	11	-	2
Steppenki3vit	-	1	-	1
Zilverplevier	3	9	5	18
Morinelplevier	-	1	1	5
Steenloper	3	3	-	5
Rosse grutto	2	3	2	7
Kanoetstrandloper	4	4	1	6
Kleine strandloper	1	13	4	14
Krombekstrandloper	1	10	5	8
Drieteenstrandloper	2	7	2	6
Kluut	3	8	5	14
Steltkluut	-	2	6	11
Kleine mantelmeeuw	1	14	-	6
Zwartkopmeeuw	-	5	-	?
Dwergmeeuw	4	10	4	16
Drieteenmeeuw	1	3	3	9
Witvleugelstern	1	2	2	7
Witwangstern	-	2	1	3
Dwergstern	-	2	1	1
Reuzestern	-	1	-	1
Ruigpootuil	-	2	-	-
Grijskopspecht	1	-	1	3
Kleine jager	-	1-2	-	3
Strandleeuwerik	1	-	1	4
Waterpieper	2	c.a.25	-	9

SOORT:AANTAL WAARNEMINGEN IN DE KEMPEN:TOTAAL BRA-

'59/'64

'74/'79

buiten '59/'64

BANT VOOR '67

uit avifauna

=====				
Oeverpieper	-	1	1	3
Rouwkwikstaart	-	4	-	1
Grote gele kwikst.	3	c.a. 65	1	14
Noordse gele kwikst.	1	2	-	8
Engelse gele kwikst.	-	1	-	1
Roodkopklauwier	-	4	2	3
Kleine klapetekster	1	-	-	2
Waterspreeuw	1	1	1	3
Waterrietzanger	3	-	1	8
Cetti's zanger	-	7	-	-
Roodgesterde blauwb.	-	1	1	3
Bladkoninkje	-	1	-	1
Kleine vliegenvanger	-	1	2	3
Glanskopmees	3	10	2	11
Baardmannetje	-	4	1	5
Dwerggors	-	1	-	1
Frater	1	10	1	7
Notenkraker	-	6	6	18
Rose spreeuw	-	1	-	1
=====				

Bij het bekijken van deze lijst vallen wat aantalverschillen betreft vooral op: Grote zaagbek, Bergeend, Rode wouw, Kleine mantelmeeuw, Waterpieper, Grote gele kwikstaart, Glanskop, en Cetti's zanger.

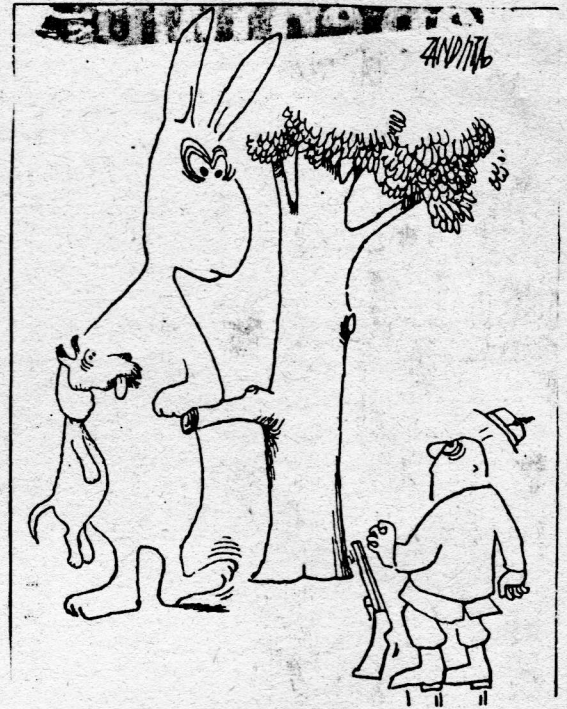
Aan dit rijtje wil ik de volgende soorten nog toevoegen waarvan in de Avifauna niet voldoende vergelijkbare gegevens te vinden waren om hen in de lijst te plaatsen: Krakeend, Stormmeeuw en Zilvermeeuw.

Hieronder zullen bovengenoemde vogels beknopt worden besproken.

GROTE ZAAGBEK: Van de Kempen meld de avifauna slechts 3 waarnemingen van voor '67. In de jaren '74 t/m '79 werden maar liefst 5 maal zoveel gegevens van de soort verzameld. De oorzaak is mij niet geheel bekend. Wel is een groot deel van de waarnemingen verricht in de strenge winter van 1979 toen vrij veel Zaagbekken pleisterden op beken en ijsvrije zandvangers.

BERGEEND: Van deze soort geeft de avifauna slechts 17 waarnemingen, enkel voor geheel Brabant. Van de jaren '74 t/m '79 werden mij 38 gegevens bekend - indien meerdere malen één en de zelfde vogel op een bepaalde plaats wordt gezien, wordt dit als één waarneming wordt beschouwd - tegenover 2 in de periode '59/'64. Dit is des te meer opvallend daar 17 van de 38 waarnemingen afkomstig zijn uit het najaar van '76 toen veel Bergeenden gebruik maakten van de slikkerige heidevennen (bijvoorbeeld 26 ex. op het Goorven op 14-08-'76). Men zou daarom ook voor 1960 een wat groter aantal verwachten. De avifauna geeft uit dat jaar echter zelfs niet een waarneming voor de Kempen.

RODE WOUW: Dat deze vogel jaarlijks steeds regelmatig wordt gezien is mogelijk verklaarbaar aan de hand van het feit dat deze soort zijn broedgebied enigzinds aan het uitbreiden is in westelijke richting. Zo kon men in Nederland in 1977 zelfs een geslaagd en een mislukt broedgeval vaststellen. In de periode '74/'79 werden in de Kempen 38 waarnemingen verricht,

wat zelfs meer is dan het totale aantal dat de avifauna voor geheel Brabant geeft.

ZWARTE WOUW: Voor deze soort geldt *mutatus mutandus* het zelfde als voor de Roderwouw.

ROODPOOTVALK: Deze Valk waarvan volgens de avifauna slechts 2 waarnemingen voor '67 verricht werden, en wel buiten de Kempen, lijkt de laatste jaren in onze streek een vrij regelmatige doortrekker te zijn geworden. Vooral op de Strabrechtse heide. Van de laatste 5 jaar werden maar liefst 10 gegevens verzameld.

WATERPIEPER: Waarschijnlijk is het feit dat deze soort moeilijk te determineren is een van de belangrijkste oorzaken voor het zeer lage aantal waarnemingen van voor '67. De laatste 5 jaar werd er door enkele personen binnen onze werkgroep wat meer aandacht aan de soort besteed, waarbij al gauw bleek dat de Waterpieper veel meer in de Kempen voor komt dan men alerst verwachtte. Zo werd eenmaal zelfs een slaapplek gevonden bij de Malpie van c.a. 50 ex.

GROTE GELE KWIKSTAART: Uit het lage aantal vermelde waarnemingen in de avifauna, n.m.l. 14 voor geheel Brabant, zou men kunnen concluderen dat de soort zowel als doortrekker dan als wintergast een incidentele verschijning is. Ondanks dat er de laatste jaren vrij veel aandacht aan deze vogel besteed is, met name door de bekendtellingen, is het aantal tussen '74 en '79 toch zeer hoog te noemen.

GLANSKOP: Dat de avifauna van voor '67 uit de Kempen slechts 5 waarnemingen kan melden houdt zeer zeker ook verband met het feit moeilijk te onderscheiden is van de Matkop. Alleen zang en roep kunnen doorslaggevend zijn! Verder valt de Glanskop moeilijk op in de grote Mezengroepen waarin zij zich soms bevinden. De afgelopen 5 jaar kon de soort in de Kempen toch een tiental malen met zekerheid worden gedetermineerd.

CETTI'S ZANGER: Omstreeks 1967 werden zowel in Nederland als in België de eerste Cetti's zangers waargenomen. daarna verliep de uitbreiding van deze soort vrij explosief. Welke oorzaken ten basis liggen aan deze merkwaardige "uitzwerming" naar het Noorden is moeilijk te zeggen. Wel bleek de vogel de voorkeur te hebben voor verlandingsbiotopen. Het zou kunnen dat doordat de laatste jaren steeds meer verlanding plaatsvindt het gebied met geschikt biotoop en daarbij ook het verspreidingsgebied van Cetti's zanger uitbreid.

ZILVERMEEUW: De meest opvallende toename is wel te constateren bij deze soort. De avifauna vermeld als grootste groep Zilvermeeuwen, ooit in het binnenland van Brabant gezien een kluchtje van 15 ex. De soort was tot ongeveer 1970 nog een vrij zeldzame verschijning in de Kempen. Tussen '74 en '79 werden alleen al 450 Zilvermeeuwaarnemingen verricht, waarbij groepen van 150 - 200 geen uitzonderingen zijn. Dat het aantal broedparen van deze soort zich aan de kust enorm uitgebreid heeft kan een van de oorzaken zijn, doch lijkt mij geen doorslaggevende factor.

STORMMEEUW: Voor deze soort geldt *mutatus mutandus* het zelfde als voor de Zilvermeeuw.

HOPENDE DAT DE KOMENDE 5
JAAR EVEN VRUCHTBAAR ZULLEN ZIJN!
LEX.